

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025/2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din București
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă <i>Justinian Patriarhul</i>
1.3. Departamentul	de Teologie Istorică, Biblică și Filologie
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Teologie Pastorală

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	ISTORIA ȘI SPIRITUALITATEA BIZANȚULUI						
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. Dr. Carabă Vasile-Adrian						
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. Dr. Carabă Vasile-Adrian						
2.4. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	O

3. Timpul total estimat

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	3.2. Din care Curs	1	3.3. Seminar	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	3.5. Din care Curs	14	3.6. Seminar	14
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					15
Pregătire seminare/ laborator, teme, referate, portofolii și eseuri					7
Tutorat					2
Alte activități					3
3.7. Total ore de studiu individual					47
3.8. Total ore pe semestru					75
3.9. Număr de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală cu video-proiector
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală cu tablă electronică

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul/absolventul descrie sistematic și rațional concepte religioase și teologice, raportându-se la evoluția lor istorică și le explică în mod critic și argumentat. Absolventul deține informații solide privind evoluția gândirii și a literaturii creștine de-a lungul istoriei.
Aptitudini	Studentul/absolventul analizează sistematic teorii și concepte teologice și acceptă dialogul cu privire la o varietate de teme controversate, de pe poziții de toleranță religioasă, identificând fundamente creștine comune mai multor grupuri religioase. Absolventul utilizează idei și argumente din literatura creștină în contexte diverse, completând ori dezvoltând noi direcții ale gândirii teologice.
Responsabilitate și autonomie	Studentul/absolventul gândește critic, monitorizează și respectă teorii, doctrine și reglementări canonice, evitând erori doctrinare și acceptă păreri noi în limitele dogmatice și canonice. Absolventul comunică argumentat păreri și idei teologice, face sinteze și poate crea concepte noi pe baza informațiilor deținute, având capacitatea de acceptare a diversității opiniilor și ideilor.

7. Conținuturi

7.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Istoria și spiritualitatea Bizanțului: definirea disciplinei, prezentarea cadrului general.	Expunerea Dezbaterea Analiza surselor	1 oră
2. Preambul la Epoca lui Constantin cel Mare: criza secolului al III-lea; Dioclețian (285-305).		1 oră
3. Epoca lui Constantin cel Mare (313-337): libertatea religioasă, premisă a debutului istoriei bizantine		1 oră
4. Imperiul în timpul urmașilor direcți (337-361) ai lui Constantin cel Mare.		1 oră
5. Iulian Apostatul (361-363): „Cântecul de lebadă” al păgânismului în Imperiul roman.		1 oră
6. Valens (364-378) și ascensiunea popoarelor germanice; relația Părinților capadocieni cu statul		1 oră
7. Teodosie cel Mare (379-395): rezolvarea crizei germanice; creștinismul - religie de stat.		1 oră
8. Arcadius (395-408), Eudoxia și Sfântul Ioan Gură de Aur: prima tensiune majoră dintre Biserică și Stat		1 oră
9. Domnia lui Teodosie II Caligraful, o epocă împărăteselor bizantine Pulcheria și Athenais-Evdokia.		1 oră
10. Marcian (450-457) și Leon I cel Mare (457-474): înlăturarea influenței politice germanice din imperiu.		1 oră
11. Zenon Tarassikodisa (474-491): apariția statelor germanice în Occident.		1 oră

12. Anastasie I (491-518): reorganizarea economică și administrativă a Imperiului romano-bizantin		1 oră
13. Cultura în secolul al IV-lea: literatura, învățământul, științele și arta		1 oră
14. Cultura în secolul al V-lea: literatura, învățământul, științele și arta		1 oră
Bibliografie: Băbuș, Emanoil, <i>Bizanțul: Istorie și spiritualitate</i>, Sophia, București, 2010. Beck, Hans-Georg, <i>Istoria Bisericii Ortodoxe din Imperiul Bizantin</i>, trad. din lb. germ. și stud. intr. Vasile-Adrian Carabă, Nemira, București, 2012. Beck, Hans-Georg, <i>Mileniul bizantin</i>, trad. din lb. germ. Lidia Rus, prefață la ed. în lb. română Remus Rus, Nemira, București, 2015. Gregory, Timothy E., <i>O istorie a Bizanțului</i>, trad. lb. engl. Cornelia Dumitriu, Polirom, 2013. Marasco, Gabriele (ed.), <i>Greek and Roman Historiography in Late Antiquity. Fourth to Sixth Century A.D.</i>, Brill, Leiden, 2003. Meyendorff, John, <i>Teologia bizantină. Tendințe istorice și teme doctrinare</i>, trad. din lb. engl. și cuv. înainte de Pr. Prof. univ. dr. Alexandru I. Stan, Nemira, București, 2011. Treadgold, Warren, <i>The Early Byzantine Historians</i>, Palgrave, N.Y., 1988. Vasiliev, A. A., <i>Istoria Imperiului Bizantin</i>, trad. lb. engl. și note Ionuț Alexandru Tudorie, Vasile-Adrian Carabă, Sebastian-Laurențiu Nazăru, Polirom, Iași, 2010.		
7.2 Seminar	Metode de predare	Observații
1. Preistoria Bizanțului. Da la Byzantion la Constantinopol		1 oră
2. Întemeierea Constantinopolului		1 oră
3. „Democrația bizantină”: o înțelegere a structurilor politice în perioada Bizanțului timpuriu		1 oră
4. Istoricul și împăratul său – Eusebiu de Cezareea și Constantin cel Mare		1 oră
5. Așa-numitul Edict de la Milano		1 oră
6. Creștinismul pe teritoriul romanesc în timpul lui Constantin cel Mare		1 oră
7. Conflictul dintre păgânism și creștinism. Studiu de caz: Iulian Apostatul.		1 oră
8. Sf. Vasile cel Mare și lumea Bizanțului		1 oră
9. Sf. Ioan Gură de Aur în raport cu puterea imperială		1 oră
10. Conflictul dintre păgânism și creștinism. Studiu de caz: Hypatia din Alexandria (ca. 370-415)		1 oră
11. O sfântă pe tronul Bizanțului: Pulcheria		1 oră
12. O împărăteasă cărturar: Athenais		1 oră
13. Puterea politică și disputele religioase ale secolului al V-lea		1 oră
14. Învățământul în secolele IV-V		1 oră
Bibliografie: Brătianu, Gheorghe I., <i>Studii bizantine de istorie economică și socială</i>, Polirom, Iași, 2003. Bréhier, Louis, <i>Civilizația bizantină</i>, trad. lb. franc. Nicolae Spincescu, note de subsol Alexandru Madgearu, București, 1994. Carabă, Vasile Adrian, „Hypatia din Alexandria (cca. 370-415) sau apusul unei tradiții paideice: Mouseion-ul”, <i>StTeol</i> 4/2008, pp. 101-148. Diehl, Charles, <i>Marile probleme ale istoriei bizantine. Figuri bizantine</i>, vol. 1, trad. de Ileana Zara, prefață și tabel cronologic de Dan Zamfirescu, Editura pentru literatură, București, 1969.		

Dragon, Gilbert, *Naissance d'une capitale. Constantinople et ses institutions de 330 à 451*, Paris, 1974/1984.
Holum, Kenneth G., *Theodosian Emperors. Women and Imperial Domination in Late Antiquity*, Berkeley, Los Angeles, 1982.
Kaplan, Michel, *Bizanț*, trad. lb. franc. Ion Doru Brana, București, 2010.
Lançon, Bertrand și Moreau Tiphaine, *Constantin – un împărat creștin*, trad. din lb. franc. Daniela Cârstea și Damian Anfile, Basileca, București, 2013.
Neville, Leonora, *Guide to Byzantine Historical Writing*, Cambridge University Press, 2018.

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

În vederea adaptării la cerințele spațiului românesc a conținutului disciplinei, au avut loc întâlniri și discuții cu reprezentanți de seamă ai Bisericii Ortodoxe Române, în comisiile de învățământ ale Sfântului Sinod, cu cercetători și profesori în domeniul studiilor de teologie istorică, cu profesori de religie din mediul preuniversitar, cu elevi și studenți.

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Evaluare finală	Examen scris	70%
9.5. Seminar	Verificare de parcurs, prezență activă și gradul de implicare	Test/Evaluare orală	30%
Standard minimum de performanță	Frecvența satisfăcătoare la curs/sem. Nivel minim de cunoaștere a conceptelor de bază		

Data Completării

29.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

30.09.2025

Semnătura Directorului de Departament